REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
*Brașov*, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesnor, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francĭ.

Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.

Abonamentul pentru Brașov
*Administrațiunea*, Piața mare. Tĕrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 14. Brașov, Vinerĭ 18 (31) Ianuarie. 1902.

## Deputații sașĭ în dietă.

Desbaterea budgetară în camera deputaților s'a început de alaltăerĭ cu un discurs de cele lungĭ și late de ale lui Kossuth.

Deja în preséra desbaterei diarul săsesc din Sibiiu spunea, că are sĕ ia cuvêntul în desbaterea budgetară deputatul sas, Dr. Gustav *Lindner*, alesul cercului II al Sibiiului.

Așa s'a și întêmplat. Lindner șĭ-a ridicat glasul în ședința de erĭ a camerei și resumatul discursului sĕu, care cuprinde esența enunciatiunilor, ce le-a făcut, ni-a produs impresiunea, că Sașii din dietă, cum se dice, „o scaldă“ de minune în cestiunile cele mai delicate de raport față cu guvernul, ca și în cestiunile principiare naționale.

Lindner, ca fost profesor la universitatea din Clușiŭ, după-ce Sașii și așa nu-s prea bogat înzestrațĭ cu oratoria maghiară, avea sĕ fie nu numai interpretul părerilor sale proprii, ci și ale consoților sĕi, deputațĭ sașĭ. Așa șĭ-a și croit vorbirea și a împărțit'o ca orĭ-ce prefesor, deprins a-șĭ face cu cea mai mare minuțiositate dispositiunea vorbirilor, în două părțĭ: una despre ceea-ce vor sĕ dea Sașii statului și guvernului, a doua despre ceea ce Sașii pretind pentru sine.

In prima parte deputatul Dr. Lindner vorbesce despre budgetul statului, făcênd o reprivire istorică a desvoltării lui. Deficitul de odinióră, ce e drept, a dispărut, este însĕ — dice — o aparițiune îngrijitóre, că veniturile urcate ale statului sunt în partea cea mai mare venite, ce resultă din urcarea impositelor pe consumațiune și comunicațiune, dările directe le găsesce în tóte privințele mai potrivite.

După-ce mai face și alte observărĭ critice, mai ales cu privire la socialismul de stat crescênd, care prin tendința de a trece tóte în posesiunea statului contribue numai la înmulțirea cheltuelilor, oratorul asigură, că Sașii ca tot-déuna așa și acum vor da statului, ce este al lui și decĭ deputații sașĭ, carĭ stau în afară de partide, primesc budgetul ca basă a desbaterii speciale, *fără însĕ de a-se pronunța în cestiunea încrederei față cu guvernul.*

După acéstă reservă, care dovedesce, că și profesorul Lindner a învĕțat meșteșugul de a sci împăca și capra și varza, a trecut la partea cea mai importantă și interesantă, relativ la posiția de partid a deputaților sașĭ, care, cum se scie, este un punct constant de nedumerire pentru partidele unguresci ale camerei.

Intr'o perorație, de sigur fórte convingĕtóre, deputatul Lindner a desfășurat înaintea actualilor legislatorĭ ai erei constructorilor „statului național maghiar“ tóte peripețiile discusiunilor dietale asupra egalei îndreptățirĭ naționale din anii șésedecĭ și a citat verbal din multele adrese ale dietei ungare de pe acel timp tóte pasagele, în carĭ se punea în perspectivă o soluțiune a cestiunei naționalităților pe temeiul dreptății și al echitățĭi.

Este în adevĕr mult de prețuit intențiunea ce a avut'o Dr. Lindner, supunêndu-se acestei ostenelĭ ingrate, căcĭ trebue sĕ fi sciut, de sigur, înainte că va bate tóca la urechea surdului.

Dér a voit sĕ aibă o bună întroducere la ceea-ce a urmat sĕ spună despre programul numit „poporal săsesc.“ A citat și analisat acest program în punctele sale capitale, vrênd a dovedi cu el în mână, că Sașii ardelenĭ, dĕu, tóte le privesc de bune și la tóte se supun, numai una îi supĕră și nelinișteșce amar: absolutismul nelimitat parlamentar și rigida centralisare, ce a întrodus'o maghiarismul, care conduce destinele acestui stat. Adecă, vorbind în detail, Lindner a căutat sĕ dovedéscă, că Sașii nu voiesc nicĭ restabilirea vechei constituții a staturilor ardelene, nicĭ monarchia unitară austriacă, nicĭ că ar gravita înafară.

Sașii recunosc statul unitar unguresc, îndreptățirea limbei de stat maghiare, între limitele legale și conced Maghiarilor rolul de conducătorĭ în stat, nu însĕ și stăpânirea absolută.

Nu putem sci, de ce anume Dr. Lindner a aflat de bine a accentua acum a o sută și miia óră lucrurile acestea, căcĭ le sunt prea bine cunoscute chiar și membrilor camerei lui Szell, și nu mai póte fi la Ungurĭ nicĭ o dubietate asupra celor espuse cu privire la programul săsesc, după-ce însușĭ Desideriu Banffy, fostul ministru-președinte, a declarat în plină cameră la 1895, că „programul poporal săsesc póte încăpé fórte bine în cadrul programului partidului liberal maghiar.“

Mai mult ne intereséza pe noi argumentele, ce le-a adus înainte d-l Lindner pentru lămurirea cestiunei, de ce majoritatea deputaților sașĭ nu se póte alătura la nicĭ unul din partidele esistente în dietă?

La partidul liberal — dise — Sașii nu se pot alătura, fără de a avé mai 'nainte garanții liniștitóre, cel puțin în ce privesce respectarea conscientiósă a legii naționalităților.

La cele-lalte partide se pot alătura și mai puțin, din diferite cause. Sașii, carĭ prin urmare stau singurĭ, nu vor decât conservarea naționalitățĭi lor.

Declarația acésta din urmă, prin care se reclamă stricta esecutare a art. de lege 44 din 1868, ne-ar satisface mai mult, ca tóte celelalte, décă nu am afla și în ea o lacună.

De ce, când vorbesce de respectarea legii de naționalitate, Dr. Lindner nu face amintire de loc de Slovacii din dietă, carĭ, după cât scim, cu privire la acésta profeséză acelașĭ program.

Incercatu-s'a óre vr'o apropiere dintr'o parte sĕu alta, și n'a reușit? Nu scim. Pe cât suntem informațĭ însĕ, nu esistă nicĭ o încordare între Sașĭ și Slovacĭ, ba raporturile spun, că Slovacii au aplaudat pe Lindner, ér mai erĭ citiam, cu satisfacție, că în cestiunea de imunitate a unui deputat slovac, acusat de a fi ațîțat contra naționalității maghiare, deputații sașĭ, „spre marea surprindere“ a Maghiarilor, au votat pe partea deputatului slovac, adecă contra suspendării imunitățĭi sale.

De ce cu tóte astea Sașii nu fac causă comună cu Slovacii nicĭ măcar în cestiunea legii de naționalitate? De ce persistă în isolarea lor tradițională? Cum o sĕ pótă lupta în modul acesta și numai cu o umbră a speranței de isbândă în contra „absolutismului parlamentar și a rigidei ceatralisațiunĭ maghiarisătóre?“

Pe când scriem acestea ne vine și raportul amĕnunțit despre ședința de erĭ a camerei, din care vedem, că deputatul sas Dr. Lindner n'a putut desvolta nicĭ părerile atât de moderate și blăjine de mai sus, fără ca sĕ nu fie violent și neîncetat întrerupt de către lărmuitorii din stânga estremă kossutistă, carĭ se prefăceau a fi de tot indignațĭ și consternațĭ de limbagiul deputatului Lindner care — horribile dictu — avù „îndrăsnéla nespusă“ a accentua, că legea naționalităților dela 1868 indică limitele până unde póte merge omnipotența limbei statului și conține cea mai minimă mĕsură a dreptului și libertății naționalităților nemaghiare.

Adevĕrat, că în aceste strigăte de întrerupere s'a ivit de astădată și un moment nou și binevenit șoviniștilor: provocarea la persecuțiunile ce le îndură Polonii din Posen, în Prusia. Dér în fond isonul violenței șoviniște a fost tot cel de mai nainte, culminând în esclamarea la adresa Sașilor: „Duceți-vĕ, de unde ațĭ venit!“ Vorbitorul, Dr. Lindner a avut sĕ sufere și reproșurĭ, că cu părerile, ce le nutresce a putut figura ca profesor de drept public la universitatea din Clușiŭ. Cunoscêndu-șĭ însĕ bine ómenii, tocmai de pe acel timp, Dr. Lindner nu s'a încurcat în urma deselor întreruperĭ și a sciut sĕ aplice adversarilor câte-va contra-loviturĭ bine reușite.

---

**Situația în Austria.** Din Viena se telegrafiéză, că în sedința dela 28. l. c. a comisiunei budgetare a „Reichsrath“ -ului a ajuns érășĭ pe tapet *cestiunea universității din Moravia* și în urma acésta *situația a devenit érăși critică.* Guvernul a declarat, că pentru casul când nu va succede o învoială între Cehi și Germanĭ, *el îșĭ va da demisia.*

---

**Congresul pentru autonomia catolică.** În sedința de alaltăerĭ (28 Ian.) s'a desbătut asupra paragrafilor 9 și 10. Paragraful 9 ține sĕ garanteze drepturile câștigate privitóre la fundațiunile, carĭ se află în mânile episcopilor și capitulelor. Paragraful 10 enunță, că antonomia nu vré sĕ schimbe starea de până acum privitóre la raportul cu patronul suprem. La discuție au luat parte vr'o 9 vorbitorĭ. S'au primit modificările propuse de minoritate, care culminéză în respectarea drepturilor ce le au asupra administrării fondurilor și fundațiunilor nu numai episcopii și capitulele, dér și orĭ-ce fel de corporațiune bisericéscă și mirénă, persónele de drept și singuraticĭ și nu légă mânile autonomieĭ în ce privesce sistemisarea drepturilor patronului suprem.

După desbaterea celor doi paragrafi *Ugron* G. vorbind la regulament, a atras atențiunea congresului, că în sensul §-lui 20, decisiunĭ valabile se pot lua numai atuncĭ, décă dintre membrii congresului sunt de față cel puțin cu 1 mai mult de jumĕtate, adică 88 membrĭ (în congres sunt cu totul 175 membrii) Ne fiind însĕ la ședință numĕrul recerut de membriĭ, președintele a suspendat ședința pe timp nedeterminat. S'a așteptat cât-va timp sĕ vină membrii în numĕr suficient, dér nevenind, președintele a închis ședința. Se dice, că scopul ce l'a urmărit Ugron cu provocarea la regulament a fost, că minoritatea a înțeles, că episcopii sunt învoițĭ cu cele 69 voturĭ, carĭ s'au dat la sfîrșitul desbaterei generale sub titlu de majoritate. Astfel ei vor sĕ se desbată cu grabă toțĭ paragrafii până la cel referitor la *sfera de influență a învĕțămêntului*, când apoi desbaterea se va amâna pe timp mai îndelungat.

---

## Croații și limba maghiară.

Foile șoviniste sunt rĕu cătrănite pe rectorul universității din Agram Dr. *Vrbanicĭ* pentru un discurs, ce l'a ținut în ședința de alaltăerĭ a dietei croate. *Vrbanicĭ* nu s'a plâns de alt-ceva, decât de *maghiarisare* la căile ferate de stat ungare și la honvedime. Étă, în resumat, ce a dis Vrbanicĭ:

Nu este corectă părerea, că între Croația și Ungaria se ivesc neînțelegerĭ numai pentru-că nu se respectă dispositiunile cele mai principale din pactul ungaro-croat. Nicĭ odată Ungaria și Croația n'au fost stat unitar. S'au făcut de nenumĕrate orĭ propunerĭ pentru apĕrarea limbei croate, dér guvernul tot-déuna le-a declarat de lapalii. Décă noi Croații nu putem dobêndì nicĭ măcar atâta ca pe liniile croate ale căilor ferate ungare *sĕ se foloséscă limba croată*, atuncĭ nu se póte spera nicĭ aceea, ca Ungaria sĕ cedeze în alte privințe. În Ungaria esistă voința, ca încetul cu încetul *sĕ ne impună limba*, și acum deja *și la honvedime i-se deschide loc limbei maghiare. Honvedimea croată începe a și pierde caracterul croat.* Limba oficială croată nu se maĭ folosesce decât la comandamentele inferióre, la cele superióre însĕ nu. Tendința Ungariei merge într'acolo, ca oficerii croațĭ sĕ devină de prisos la honvedime și limba croată sĕ fie cu desăvârșire eschisă. Croații trebuie, decĭ, sĕ foloséscă tóte mijlocele parlamentare spre a zădărnici nisuința acésta. Oratorul dă apoi espresiune regretelor, că nicĭ în delegațiunĭ, nicĭ în dieta din Peșta nu se aude un cuvênt măcar în interesul limbei croate.

*

Discursul lui Vrbanicĭ îi scóte din pepenĭ pe șoviniștii dela pressa maghiară. Organul kossuthiștilor, de pildă, dice că „atacul“ acesta n'a venit pe neașteptate, deși involvă recunóscerea, că căile ferate și honvedimea *se maghiariséză.* Sovinișților maghiarĭ însĕ nu li-e destul cu atât,

ei cer nu numai maghiarisarea, *ci consolidarea ideii de stat maghiar* în Croația. Banul *Khuen-Hedervary* e provocat sĕ sară în sprijinirea și popularisarea ideii de stat maghiar în Croația, décă e sĕ se frângă odată gâtul Starcervicilor și al maghiarofagilor croațî.

De câte-orî sovinistii sunt pișcațî cu câte-o vorbă dréptă și la loc, spumegă și se încruntă în neputinciósa lor mânie și ură.

---

## Din strĕinătate.

***Gruparea puterilor.*** Evenimentele întêmplate în timpul din urmă pe terenul politicei esteriòre, îndémnă pe *„Voss. Zeitung“* din Berlin sĕ esamineze gruparea actuală a puterilor și ajunge la conclusiunea, că *relațiile Germaniei față cu cele-lalte puteri s'au schimbat așa de mult, încât ea ar trebui sĕ-și schimbe tactica de până acum.* Așa, Germania a susținut tot-déuna amiciția ei față de Rusia și nu va privi cu ochiû bănuitor nicî asupra Austro-Ungariei, décă și acésta va face asemenea. Din causa acésta visita archiducelui Francisc Ferdinand la Petersburg nu póte deștepta îngrijirî. Articolul încheie ast-fel:

„Din ultimele evenimente se póte conchide așa-dér, că afacerea triplei alianțe completate prin Anglia, nu póte sta așa de rĕu, după cum mulțî credeau în urma unor incidente și mai ales în urma vorbirei cancelarului Bülow. Vom ajunge încă, ca în actuala grupare a puterilor sĕ se realiseze vorba veche: Cel despre care s'a scornit, că a murit, trăiesce cu atât mai mult“.

***Proclamația prințului Karagheorghevicî.*** Ētă ce i-se scrie din Petersburg diarului „N. W. J.“ despre proclamația, ce are de gând s'o adreseze prințul *Karagheorghevicî* către poporul sêrbesc:

„Personagiile, carî stau aprópe de ministeriul de esterne condamnă proclamația prințului Karagheorghevicî, care n'ar face decât sĕ înăsprescă contrarietățile în Serbia. In Petersburg se crede, că tendința prințului de a readuce dinastia Karagheorghevicî pe tronul sêrbesc, n'ar afla la poporul sêrbesc ecoul, care sĕ dea vr'o speranță. Scupștina va cere totușî dela guvern sĕ facă o declarațiune obligătóre în cestiunea acésta. Se prevede însĕ, că ori-care ar fi posiția luată de Scupștină, ea va provoca divergențe de vederî, ba chiar contrarietățî periculóse între națiune și rege, fiind-că regele Alexandru ține morțiș la părerea, că el singur are dreptul de decisiune în cestiunea succesiunei tronului. Deși prințul Karagheorghevicî nu va ajunge cu proclamația sa scopul adevĕrat ce-l urmăresce, totușî va provoca în Serbia ispite de carî bărbații de stat de acolo se tem fórte mult“.

***Italia și Tripolis.*** Érășî se lățesc în pressa strĕină svonurî despre o pretinsă anectare a Tripolisului de către Italia. Se dice, că generalul *Mirri*, comandantul corpului de armată din Palermo, s'a dus la Roma, unde are dese conferențe cu ministrul de rĕsboiû și cu șefii statului major, conferențe, carî se aduc în legătură cu cestiunea ocupării Tripolis-ului. Svonurile de felul acesta sunt desmințite oficial, e interesant însĕ, că nimenî nu se află, care ar crede desmințirilor, ci dinpotrivă se crede ca sigur, că drept urmarea înțelegerei franceso-italiene, Francia va ocupa Marocco, ér Italia Tripolis, îndată-ce momentul va fi oportun.

---

## SCIRILE DILEI.

17 (30) Ianuarie.

**Noul armament al artileriei române.** Încurênd vor sosi în țéră obuzierele comandate la fabrica Krupp dela Essen. Obuzierul românesc are calibrul de 120 mm. Francia posedă de-asemenea obuziere de 120 mm., dér sunt fórte grele. Obuzierul comandat pentru artileria română e cu mult mai ușor, decât cel frances: are decî mare avantagiû, că se póte transporta fórte ușor. Sistemul de fabricație diferă de acela al obuzierelor, ce aparțin armatelor altor state. Obuzierul românesc se compune, ca și celelalte, din: țévă, afet, frâu hidraulic pentru limitarea reculului, ante-tren și munițiunî. Țéva are o lungime de 1 m. 20 cm. Greutatea ei e de 450 kgr. E lucrată din oțelul cel mai fin. Ante-trenul póte conține 18 proiectile. Pe de altă parte, fie-care cheson póte transporta 54 proectile. Obuzierul românesc de câmp, trage cu următórele munițiunî: cu șrapnel, cu focos, cu dublu efect și cu obuz brizant. Șrapnelul are o încărcătură de esplosie de 250 gr. și conține 480 glónțe, fie-care glonț avênd o greutate de 14 grame. Obuzul brizant e de oțel. Are ca încărcătură un kgr. de acid picric. Detunătorul are o încărcătură de pulbere fără fum fină.

**Mandatul din Gherla,** devenit vacant prin mórtea lui Molnar, îl va obține după tóte probabilitățile *Gajzágó* Ferencz, Armean născut în Gherla. Gajzago, care era membru la curtea de apel, și-a regulat drepturile la pensie și în diua de 28 Ianuarie venind acasă, i-s'a făcut o primire entusiastă. Majoritatea Armenilor s'a grupat pe lângă dênsul.

**Se sporesc** — Maghiarii, firesce! Așa spune cel puțin oficiosul *„Magyar Nemzet“* și după el tóte diarele maghiare. Se dice anume, că Maghiarii ar ajuns se formeze deja 51.4% din totalul populațiunei Ungariei, care trece peste 19 milióne. Ar fi așa-dér aprópe 10 milióne. Nicî Deucalion din mitologie n'ar puté arăta un resultat mai strălucit în arta de-a crea — Maghiarî. Dér ce nu fac statisticile ungurescî? În fața acestor afirmărî umflate pare la tot casul cel puțin curios, că aceleașî diare se plâng colosal de emigrările ce iau proporțiî îngrijitóre, de prăpădirea Maghiarilor în Ardeal și prin ținuturile locuite de naționalitățî etc. Dér sĕ nu le turburăm dulcele vis de sporire. Le trebue suflete cu miliónele, ca sĕ pótă dice, că singurî au dreptul la supremație și stăpânire în stat.

**Procesul dela Sătmariû.** Complectăm scirile aduse deja asupra procesului părintelui Ardeleanu cu următórele: Judecătorul, care a dictat sentința, se numesce Uray Kalman. Procuror a fost: Antal, notar: Fekete, interpret: părintele Hozaș, apĕrător: Dr. *I. Ciordaș*, candidat de advocat. În fața judecătoriei un martor a recitat cântecul cu pricina, în sgomotósa ilaritate a publicului. Ētă-l:

„Elkészült már az aranyos koszo'u
Mindenkinek kezében az olvasó,
Fehér ;iros sárga a rozsája
Az an yalok mosolyognak reája.

**Împĕratul Wilhelm la Petersburg.** Fóia ruséscă *„Grasdanin“* publică următórea scire surprindĕtóre: Despre călĕtoria președintelui republicei francese la Petersburg nu se scie nimic positiv. Cu atât mai vêrtos se vorbesce, că în jumĕtatea a doua a lui Iulie a. c. împĕratul *Wilhelm va sosi la Petersburg* cu scopul hotărît, de-a asista la esercițiile maritime ale escadrei de artilerie. — Redactorul lui „Grasdanin“ e prințul *Mescerskij*, persónă agreată la curtea rusĕscă. Din motivul acesta se crede, că scirea ce o comunică, are temeiû.

**Wekerle antisemit?** Culmea ironiei ar fi acésta! Cum? Wekerle, care șî-a secerat laurii cei mai frumoșî cu sprijinul Jidovilor prin legile interconfesionale, sĕ fi devenit acum antisemit? — Așa se întrebau toțî perciunațiî cu Vészi în frunte. Doué erau motivele, carî i făceau pe semițî sĕ crédă acest lucru: 1) Că Wekerle stă în fruntea comitetului aranjator al „balului juriștilor“, unde printre miî de semnăturî nu se găsesce un singur Jidov și 2) Că Wekerle a ținut la „Casina Națională“ un discurs, în care ar fi constatat cu bucurie, că în acéstă instituție încă n'au pĕtruns elementele „strĕine“. — Repede s'a sculat Vészi dela „B. N.“ și cu jalba 'n proțap s'a dus la Werkerle sĕ-l interwieveze. „Cum stăm cu antisemitismul, d-le Wekerle?“ — „Că técă, că pungă, jupâne, nu vĕ temețî, căcî dór eu v'am făcut legile interconfesionale. Nu este destulă garanție acésta, că nu sunt antisemit?“ — Vészi, mângăiat din cale afară, anunță acum prin organul sĕu urbi et orbi, că Wekerle nu e antisemit. — Apoi al lor sĕ fie!

**Populația Londrei.** După statistica din 1901 Londra are *4,536,541 locuitori*, între carî 135,377 strĕinî.

**Inundație în Timișóra.** În nóptea de 27 Ianuarie s'a aglomerat la podul „Napoleon“ din Timișóra-Fabric o cantitate enormă de sloi, din care causă apa a eșit din alvie. Pe la miedul nopții situația deveni atât de critică, încât au trebuit sĕ se aducă peste 100 de muncitorî, carî sub conducerea inginerilor s'au pus pe lucru sĕ aducă sloii în mișcare. La podul Tisza de mai jos însĕ érășî s'a aglomerat ghiața, așa că apa Begei a inundat mai multe strădî și a pĕtruns chiar și în unele case. Abia în spre diminéță a putut fi înlăturat pericolul.

**Numire.** D-l Dr. Al. *Pop*, ajutor de judecător în D.-St.-Märtin, a fost numit substitut de procuror la Deșiû.

**Indrăsnélă jidovéscă.** Diarul umoristic *„Üstökös“* publică în ultimul sĕu numĕr o caricatură întitulată: „Din mitologie“ avênd ca inscripție: *„Horánszky-Teseu pune la reson pe Centaur“* — Ilustrația represintă statua lui Horánszky cu o sabie în mână, pe care se póte citi inscripția: *„Sunt Maghiar, nu numai catolic.“* Teseu (Horánszky) are de adversar pe un porc cu capul bine reușit al episcopului *Mailath*, avênd mitra în cap. Pe protretul porcului se póte citi inscripția: *„Hazállan ultramontán disznó“* (Porc fără patrie ultramontan). Caricatura se referă la cunoscuta discuție din congresul catolic și este o dovadă clasică despre îndrăsnéla la care s'a avêntat gazetăria jidovéscă în regatul „Sf. Stefan“ Însușî redactorul diarului „Ustökős“ a simțit pe semne, că încă n'a sosit timpul sĕ ésă tocmai așa pe față cu insultarea și în intr'un diar, de altfel tot jidovesc, face o declarație, în care spune, că ultimul cuvênt al inscripțieî (adică: „disznó“) s'a strecurat fără scirea lui în diar. — Au ajuns departe semițiî cosmopolițî când îndrăsnesc în țéra ungurĕscă, sĕ batjocorĕscă în așa mod pe unul dintre cei mai vrednicî episcopî. Dér așa le trebuie acelora, carî li-au acordat tóte priveleglile ce numaî se pot imagina. Eî sĕ vadă acuma, cum se vor descotorosi de dênșii.

**Contra vestalinelor.** În Arad s'a representat mai deunădî în teatrul maghiar opereta „Vestalinele“ (Vesztszüzek), o piesă din cale afară lubrică. Advocatul Avarffy, membru în comisiunea municipală, a făcut în comitetul teatral propunerea, ca sĕ se interdică piesa. — Luăm scirea acésta din oficiosul „P. L.“, care face haz de moralitatea Arădanilor cu următórele cuvinte: „Deii din Olymp sĕ lumineze mințile membrilor din comitet, Junona, seriósa mamă a deilor, sĕ-șî apere

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

## O recepțiune la Madame Brou.

De Jeanne Marui.

O bucătărie curată și luminósă, ale căreî ferestrî deschise dau în grădina casei vecine.

Madame Brou, în etate de 33 anî, brunetă, frumușică, cu trăsăturî viòie. Ea pórtă o haină deschisă de vară, confecționată cu mult gust și avênd broderii la gât și brațe.

Madame Brou șede la ferĕstră și alege mazere. Mica Germaine, în etate de cincî anî, șede lângă dênsa pe un scăunel și numĕră cu față seriósă păstăile góle. Germaine n'are profil de loc. De sub buclele dese, blonde, ce-i acoper fața, nu se vĕd, decât o păreche de ochî marî, un năsișor turtit și o guriță roșie, care are înfățișarea uneî fragî próspete și mititele.

Sunt órele 6 séra, vara. De-odată bate cineva la ușa bucătăriei.

Madame Brou: „Intră“.

(Intră Madame Derle, o femeie tinĕră îmbrăcată simplu și avênd o atitudine sfiiciósă).

Madame Derle: „O, mi-se pare, că vĕ deranjez“.

Madame Brou: „De loc, de loc, poftim mai aprópe“.

Madame Derle (șovăind): „Scusațî, mĕ rog, însĕ fiind-că mi-ațî spus, că între 5 și 7 sunteți acasă“.

Madame Brou: „Imî pare bine, că ațî venit. Nu mĕ deranjațî de loc. (Se ridică și-i ofere un scaun, apoi către Germaine) Haidi, draga mea, fă loc, sĕ pótă ședé și madame Derle“.

Germaine (se dă nițel la o parte).

Madame Derle (privind în grădină): „Ce arborî frumoșî avețî aici!“

Madame Brou: „Nu-i așa? Un adevĕrat parc și încă în mijlocul orașului“.

Madame Derle: „Proprietarul grădinei póte nicî nu o scie aprecia după merit“.

Madame Brou: „Se póte, eu însĕ sunt încântată, că pot sĕ privesc la verdéță“.

Madame Derle: „De sigur, sunteți fórte fericită, se cunósce de pe față“.

Madame Brou: „Ah, Dumnedeule, și eu am micile mele suferințe, ca orî care altul. (Se scólă și ia de pe pĕrete o tingire). Scuzațî-mĕ, că-mî pun mazerea la foc“.

Madame Derle: „Dér, vĕ rog nu vĕ jenațî de loc“.

Madame Brou (către Germaine): „Du-te nițel afară și te jócă. Vréi tu?“

Germaine (fără sĕ se misce: „Afară?“

Madame Brou: „Da, Madame Derle ar vré sĕ vorbéscă ceva cu mine“.

Madame Derle: „O, mititica nu mĕ genéză de loc, este așa de cuminte. Stai cu noi, drăguță“.

Germaine (căreia nicî prin gând nu-i trecuse sĕ ésă, se așédă mai bine pe scăunel. Fața ei ia o espresiune de atențiune).

Madame Brou: „Copila d-vóstră Lily este încă tot la sócra d-vóstră? Încă tot nu v'ațî împăcat cu ea?“

Madame Derle: „Dér ce credețî? Socră-mea îî dă dreptate bărbatului meu. Ea dice, că eu sunt de vină“.

Madame Brou: „De vină? Nu, de sigur nu. Dér d-vóstră nu sunteți destul de indulgentă și răbdătóre față cu dênsul. Nu vĕ supĕrațî, mĕ rog, décă vorbesc cu tótă sinceritatea cu d-vóstră“.

Madame Derle: „Din contră, vĕ rog chiar pentru acésta. Tocmai de aceea venii la d-vóstră. Mi-ațî fost dela început așa de simpatică“.

Madam Brou: „Asta-i frumos din partea d-vóstră“.

Madame Derle: „Credeți-mĕ, așa este. Apoi noi avem atâtea puncte, în carî suntem de acord. Amêndouĕ suntem fete de funcționar“.

Madame Brou (zimbind): „Da, însĕ eu mai am pe lângă tóte astea și un băiat de 12 anî“.

Germaine: „Paul, fratele meu Paul“.

Madame Brou: „Eu sunt mai în etate decât d-vóstră și de aceea aș vré sĕ vĕ dau un sfat — deóre-ce m'ațî rugat pentru acésta — sĕ iertațî pe bărbatul d-vóstră“.

Madame Derle: „Nu, asta nu o pot face. Ar fi o lașitate din partea mea. Nu pot“.

Madame Brou: Lașitate? Dór abia ațî început, sĕ trăițî. O, de n'ațî comite

onórea feciórelor sale și Mercur sĕ garanteze inocența lor. Căcĭ ar fi din cale afară întristător, décă moravurile Aradanilor ar fi atât de delicate, încât chiar și esistența unor vestaline în mijlocul lor, ar puté sĕ le aducă primejdie“. — Se înțelege, perciunații de prin redacții nu pot decât sĕ secondeze acțiunea perciunaților de pe scenă întru subminarea bunelor moravurĭ.

**Pedépsa cu mórte în America.** Congresul Statelor-Unite ale Americei a pregătit un proiect de lege, prin care se prevede pedépsa cu mórte în contra anarhiștilor.

**O nouă versiune despre Miss Stone.** Din Constantinopole vin nisce curióse scirĭ despre Miss Stone. Aceste scirĭ spun, că misionara ar fi de conivență cu comitetul macedonean și că ar fi pus la cale singură răpirea sa, cu scop de-a procura mijlóce bănescĭ mai marĭ comitetului macedonean. Se dice, că acest lucru ar fi dovedit prin documente, pe carĭ le-ar fi procurat agenții secrețĭ ai poliției bulgărescĭ, trimișĭ la Genf, sĕ spioneze pe fostul președinte al comitetului, Sarafoff.

**Frații misericordienĭ.** Diarele din Viena publică în estras raport despre activitatea acestor calugărĭ pe anul 1901. Provincia austriacă-boemă a misericordienilor intreține 16 institute, și anume 14 spitalurĭ, o casă de reconvalescențĭ și un asil, în total cu 1311 paturĭ și cu un numĕr de 220 călugărĭ. Institutul din Viena-Leopoldstadt a fost întemeiat la 1614. In acest spital sunt 280 de paturĭ și anul trecut au fost primițĭ 2531 de bolnavĭ cu 100·928 de dile de îngrijire, ér un numĕr de 50.000 au fost tratațĭ ambulatoric.

**Societatea literară a Jidovilor din Ungaria** a scos de sub tipar almanachul sĕu pe anul 1902 redactat de profesorul *Iosef Banoczi.* Între scriitorĭ, carĭ au contribuit pentru acéstă lucrare jidovéscă, găsim următórele nume: Dr. Acsády Ignácz, Dr. Fodor Armin, Dr. Bloch Heinrich, Dr. Heves Kornel, Agai Adolf, Kobor Tamas, Dr. Perls Armin, Kisteleki Eduard, Politzer-Hermann Bertha, Dr. Kunos Ignácz, Dr. Kecskeméti Lipót, Dr. Lövy Ferencz, Dr. Blau Lajos, Sebestyen Károly, Dr. Bernstein Béla, Kálmán László, Dr. Mezey Ferencz, Dénes Tibor, Dr. Heller Bernard, Dr. Steinherz Iakab, Feleki Sandor, Lörincz Béla, etc. Vedem așa-dér, că cei mai mulțĭ scriitorĭ pórtă deja nume maghiar. Societatea literară numĕră peste 800 de membri și odată cu almanachul a distribuit membrilor și cartea premiată a lui Dr. Ludwig Venetianer „Despre organisația jidovimei în statele Europei“.

**Jocul hazard.** Se scrie din Viena, că acolo au fost arestațĭ dilele acestea șépte-spre-dece ucenicĭ pe motiv, că au jucat „pajură orĭ numĕr“ pe câte doi banĭ. Ucenicii au fost dațĭ în judecată și pedepsițĭ cu arest de câte 24 óre până la 3 dile. Unul dintre ei, fiind supus ungar, a fost espulsat. — În adevĕr, vĕdênd rigórea, cu care se pedepsesc nisce băiețĭ pentru joc hazard pe 2 banĭ, nu te poțĭ reține de-a nu rîde, comparând acéstă severitate catonică în lucrurĭ micĭ, cu indulgența pĕcătósă față cu jocul hazard pe milióne, cum s'a întêmplat nu de mult tot în Viena.

**Musica orășenéscă** va da Dumineca, în 2 Februarie un concert în Hotel Europa. Cu acéstă ocasiune se va cânta uvertura *„Der Carneval in Wien“* compusă de repausatul cantor orășenesc Friedr. Lurtz. De asemenea se va cânta marele potpouriu al lui Kees: „Monarchia austro-ungară în cântece și dansurĭ“. Vinerĭ, în 31 Ianuarie, la órele 8 repetiție filharmonică la societatea industrială (Gewerbeverein).

**Epidemia de rîmătorĭ** a fost declarată ca stinsă pe teritorul orașului Brașov.



## Corespondența „Gazetei Transilvaniei“.

*Lângă Someșul-mare,* 25 Ian. 1902.

*Onorată Redacțiune!*

Saltă inima fie-căruia când vede pe cei însuflețițĭ de ideile bĕtrânilor unițĭ în cugete, unițĭ în simțirĭ percurgênd cariera lor cu consciențiositate, avênd în vedere binele și fericirea poporului nostru. Însĕ durere, și éră șĭ durere trebue sĕ-l cuprindă pe fie-care când vede, că ostenelele bĕtrânilor parte se nimicesc, parte se folosesc spre ruinarea totală a poporului.

La o durere ca acésta doresc a-i da espresiune, décă am fost nefericit de a vedé cu ochii cele întêmplate în comuna *Sânmărghita,* situată lângă Deșiŭ, unde partea cea mai mare a locuitorilor sunt Românĭ și unde m'am convins din plângerile poporului, că bĕtrânii au ridicat șcólă, au făcut fundațiunĭ atât în banĭ, cât și în bucate, ca la timpurĭ grele sĕ fie ajutorațĭ urmașii lor. Acuma tóte sacrificiile, tóte ostenelele lor pe di ce merge se fac praf și cenușă, pentru-că în conducĕtorĭ s'a încuibat negrul indiferentism, și-a ridicat locaș stabil crasul egoism însoțit de urîciosul materialism și s'a exilat din inima lor sentimentul bun pentru binele public și pentru interesul poporului nostru român.

In Sânmărghita averile bisericescĭ și școlare se manipuléză fără nicĭ o controlare și acuma de cincĭ anĭ nimenea nu a dat rațiociniu, ér poporul este silit a suferi, pentru-că preotul Gregoriu Dragoș spune poporenilor că „nu se amestecă“ și tóte afacerile bisericescĭ și școlare stagnéză în gradul suprem. Un *non curamus* chiar ca și preotul, este și protopopul Alesandru Ghellner, care e ocupat fórte tare cu persóna sa....

Și de ar fi numai atât că nu se fac rațiunile cu anii. Asta n'ar fi totușĭ o crimă așa de mare. Insĕ preotul — cu tóte că nu se „amestecă“ — mijlocesce la locurile competente, ca pădurea bisericéscă sĕ se pótă vinde, spre a repara biserica, și vêndêndu-se prețul s'a folosit spre alt scop, ér biserica nu s'a reparat. Se sfarmă destul poporul și urgitéză causa, pentru-că prevede ruinarea. Dér de trei anĭ se sfarmă fără de nicĭ un resultat.

Cu mult mai tristă este starea șcólei confesionale, pentru-că pe lângă preotul numit, este aplicat ca învĕțător Paul Goron, bărbat cutezător, dibacĭ în procese; în companie cu Friedman Izsak pórtă procese la primărie, judecătorie, tribunal și chiar la tabla regéscă, și în decursul proceselor învĕțămêntul sufere ca de regulă. Din 30 Martie pănă la 17 Noemvrie duréză feriele, apoi 2—3 dile pe sĕptĕmână variază între 2—3 óre pe di.

De aicĭ se vede, că acestui învĕțător nu-i stă în interes instrucțiunea copiilor, nu moravurile bune. El din tóte puterile se nisuesce a învrăjbi poporul, a sĕmĕna ură între frate și frate, a ruina șcóla. Dênsul nu pune pond pe aceea, că cinstea și hărnicia este tesaurul cel mai scump al omului, este viéța orĭ-cărui bărbat consciu de demnitatea sa. Nu crută tînĕr, bĕtrân, bărbat orĭ femeie. pre toțĭ 'i atacă, cu toții se cértă și tóte le face, ce nu se țin de chemarea lui, însĕ instrucțiunea copiilor pentru care trage léfa, este pusă de-oparte și 100—120 de copii cu tótă șcóla confesională, cresc fără instrucțiune școlară. Poporul a cercat fórte de multeorĭ schimbarea lui, însĕ — fiind și dênsul născut în comună — fără resultat.

Și la tóte aceste cine pórtă vina? Românul dice, că „dela cap sĕ strică pescele“ — așa cred, că în prima linie este de vină preotul, ca director, pentru-că nu face arătări consciențiose; apoi urméză forurile mai înalte, pentru-că sunt convins, că de ar avé veneratul Consistoriu din Gherla raporturĭ sincere și adevĕrate, nu ar sta așa un învĕțător, nicĭ 24 de óre.

Pentru aceea atrag atențiunea și a veneratului Consistor, ca sĕ se convingă despre starea lucrului și se facă pașii necesarĭ pentru delăturarea rĕului, care a ajuns la culme, și nu stau bun, că nu va avé urmărĭ fórte triste și spre dauna bisericei și a poporului credincios.

*Peregrinul.*

## ULTIME SCIRI.

**Budapesta,** 30 Ianuarie. Tóte diarele șoviniste, în frunte cu „Pester Lloyd“, scriu în mod fórte violent contra lui Lindner și contra Sașilor. Singur „Bud. Tagblatt“ scrie în mod obiectiv. Lindner a cerut în ședința de astădĭ cuvêntul pentru a-se esplica. In cameră mare sgomot. Lindner a repetat declarația sa de erĭ, că recunósce unitatea statului ungar și a națiunei ungare, dér *numai in sens politic, nu etnic.* Cere pentru Sașĭ dreptul de folosirea liberă a limbei materne și a culturei lor.

Mâne va vorbi deputatul naționalist slovac Veselovsky.

## Diverse.

***Contra ciupercilor veninóse.*** — „Agriculture nouvelle“ comunică următórele: Frideric Gérard, un naturalist de la museul din Paris, e acuma jumĕtate de veac, vestise că mănâncă, el și familia, în fie-care di orĭ-ce fel de ciupercĭ, cât de otrăvitóre. S'a numit o comisiune și s'a dovedit că, în adevĕr, Gérard nu se lăuda numai. Nu înțelegem înse de ce comisiunea nu și-a publicat raportul; se dice, că din prudență. Și totușĭ Gérard mâncase ciupercile cele mai veninóse fără de a pâțĭ ceva. Iată ce făcea naturalistul: La cincĭ sute de grame de ciupercĭ tăiate în bucățĭ destul de micĭ (cele marĭ în opt, cele micĭ în patru) lua un litru de apă în care pusese trei lingurĭ de oțet séu de sare vînătă. Lăsa ciupercile în apă douĕ césurĭ, apoĭ le spăla cu apă multă. Le punea apoi în apă rece și le încăldea până la fierbere; le fierbea un sfert de ceas séu o jumătate, apoi le scurgea, le spăla, le ștergea și le pregătea ca de obiceiŭ. Apa din ciupercile fierte o lăpăda, căcĭ e otrăvitóre în stare a otrăvi un câne, de pildă.

## Literatură.

***„Cartea Durerii“*** de Emil Bougaud, tradusă din originalul frances de Iacob *Nicolescu,* editura lui Dr. E. *Dăianu.* Tipografia lui Heinrich Uhrmann din Timișóra 1895. O cărticică de mângăere sufletéscă, care costă legată 3 coróne plus 10 banĭ porto. Se află de vîndare la Tipografia *„A. Mureșianu“.*

*Proprietar:* ***Dr. Aurel Mureșianu.***
*Redactor responsabil:* ***Traian H. Pop.***

---

altă lașitate în viéță, decât că ertațĭ greșelile aceluia, care este tatăl copilului d-vóstră“.

Madame Derle: „M'a nĕcăjit prea mult și eu am suferit gróznic“,

Madame Brou: „Așa sunt bărbații. O femeie prea susceptibilă tot-déuna o va simți acésta. In schimb însĕ are și o bucurie mare, pe care nimenĭ nu i-o póte răpi“.

Madame Derle: „Care?

Madam Brou: „Bucuria, pe care o are cineva sciind, că se sacrifică“.

Madame Derle: „Cam tristă bucurie“.

Madame Brou: „Și totușĭ este atâta fericire întrînsa. Vedețĭ, așa séra, când bărbatul meu este la cafenea, după-ce am spălat vasele și am adus tóte în ordine, ér eu șed la lampa mea — copiiĭ dorm în odaia vecină — nu pot sĕ vĕ spun, ce fericită mĕ simt, ce bucurie mĕ copleșesce!“

Madame Derle: „Ei bine, d-vóstrĕ avețĭ un bărbat bun“.

Madame Brou (cu privire neliniștită spre Germaine): „De sigur, bărbatul meu nu este rĕu“.

Germaine: „O, mamică, papa te supĕră așa de mult. Nu scii, ce a dis mai deunădĭ: „Da, ea este o cocotă, mie însĕ îmĭ plac cocotele“. — Și s'a înfuriat așa de tare, și apoi“. —

Madame Brou: „Tacĭ, Germaine“. (Pausă. Ea pune mazerea în tingire și mai pune slănină, unt și trei bucățĭ de zahar). „Vedețĭ, cum fierb eu mazerea. Receptul acesta îl am dela o bucătărésă fórte pricepută. Se face fórte bună“.

Germaine (încet, ca și cum ar vorbi cu sine însașĭ): „Și apoi a dis Paul: de ce țipă tata așa, când ar vré sĕ mănânce găină. Cocota este găină, mamică — și apoi“.

Madame Brou: „Pfui, nu e frumos din partea ta, că ciorovăescĭ atâta. Décă nu tacĭ îndată, te trimit afară“.

Germaine (și mai încet): „Și apoi a plâns mamica și pe urmă a rîs“.

Madame Derle (se ridică): „Spunețĭ-mĭ, Madame Brou, ce sĕ fac, eu voiŭ face tot, ce-mĭ vețĭ dice“.

Madame Brou: „N'avețĭ nimic ceva deosebit de făcut. Nu vine bărbatul d-vóstrĕ séra acasă?“

Madame Derle: „Până acuma, da“.

Madame Brou: „Ei bine, atuncĭ sĕ vĕ arătațĭ fată cu dênsul tot așa, ca și mai înainte — fără scene și fără esplicărĭ. Nu trebue, sĕ-l umilițĭ prin ertarea d-v., mĕ înțelegețĭ? Acésta l'ar supĕra și mai mult“.

Madame Derle: „Ințeleg“.

Madame Brou: „Lucrul este așa de simplu. Inchipuiți-vĕ, că bărbatul d-vóstrĕ este un copil mare, care se lasă a fi sedus la orĭ-ce și nu poțĭ sĕ-l facĭ responsabil pentru acésta. Atuncĭ vețĭ găsi tonul potrivit. Inainte de tóte sĕ nu-i dicețĭ nimica, ce l'ar puté irita séu ofensa. Prin acésta l'ațĭ îndemna numai, sĕ facă prostii, carĭ nu s'ar mai puté repara. O sĕ vedețĭ, că cu puțină răbdare și bunăvoință se deprinde omul cu multe, carĭ la început i-se par insuportabile. Și apoi înainte de tóte, gândiți-vĕ la Lily“.

Madame Derle (emoționată): „Mica mea Lily“.

Germaine: „Lily este prietina mea. Noi ne jucăm tot-déuna împreună în grădină, și Lily face tot, ce-i dic eu“.

Madame Brou: „Nu vréu, sĕ vĕ spun, sĕ mĕ părăsițĭ, dér trebue sĕ gătițĭ, de sigur, și d-vóstră cina“.

Madame Derle: „O, adĭ am fost așa de măhnită și desolată, încât nicĭ nu m'am gândit la asta. Am sĕ iau ceva mezelurĭ dela cărnățar“.

Madame Brou: „Vedețĭ, amica mea, asta nu e bine din partea d-vóstrĕ, n'ar trebui sĕ vĕ influințațĭ de disposiția d-v. și sĕ nu facețĭ în fie-care di o supă pentru Lilyca“.

Madame Derle: „Avețĭ dreptate, am sĕ-i fac un bulion“.

Madame Bron: Așa îmĭ place. Așa dér la revedere mâne în parc“.

Madame Derle: „Imĭ dațĭ voie, sĕ vĕ mai visitez?“

Madame Brou: „De sigur. Imĭ va face plăcere. Intre 5 și 7 mĕ găsițĭ în tóte dilele acasă“.

Germaine: „Pe acéstă vreme mamica gătesce în fie-care di mâncarea“.

(Cele douĕ dame se despart strîngêndu-șĭ mânile).

O....

# Dela Tipografia „AURORA“, A. Todoran din Gherla — Szamosujvár,

## se pot procura următórele cărţĭ:

Preţ. Coróne.

**Cuvêntărĭ pe Dumineci.** Tom. I. de renumitul orator — în D-nul adormitul — *Iustin Pepfiu*, 48 predicĭ pe 38 Duminecĭ . 4.40

**Cuvêntărĭ bisericescĭ** (acomodate pentru orĭ-ce timp) de I. Papiu, Tom. I. Ed. II. 2.40

**Cuvêntărĭ bisericescĭ** la tóte sërb. de peste an de I. Papiu . . . . . . 3.—

**Cuvêntărĭ funebrale şi iertăciunĭ** pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de I. Papiu . . . . . . . . . . 3.—

**Cuvêntărĭ funebrale şi iertăciunĭ.** Din autorĭ renumiţĭ, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . . . . . . . . 2.—

**Catechese** pentru pruncii şcolarĭ de Tit Budu, vicar . . . . . . . . —.80

**Cuvinte de aur séu învěţăturĭ înţelepte** date de un părinte fiiului sěu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea 1.60

**Dumnedeésca liturgie** a celui dintru sfinţi părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boroş . . . . . . . . —.50

**Mama Sfântului Augustin**, tradusă de Salba . . . . . . . . . . . 2.—

**Manual catechetic** pentru primii anĭ şcol. de Basiliu Raţiu . . . . . . . . —.80

**Predice pentru Dumineci'e de peste an**, compuse şi elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameşului . . . . . . . . . . 1.60

**Istoria icónei**. Pr. C. Verg. Maria dela Nicula . . . . . . . . . . . — 20

**Bocete**, adecă cântărĭ la morţĭ, adunate de I. Pop Reteganul . . . . . . —.80

**Nu mě uita.** Colecţiune de versurĭ funerale, urmate de iertăciunĭ, epitafe ş. a. —.50

**Omul şi lumea**, cântărĭ funebrale de Aron Boca Velcherianul . . . . —.16

**Albina şi lenesul** de Aron Boca Velcherianul . . . . . . . . . . —.20

**Amintirĭ din Grecia** de Teodor Bulc, profesor gimn. . . . . . . . . 1.20

**Buchetul.** Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broşat . . . —.60

**Barb Cobzarul.** Novelă orig. de Emilia Lung . . . . . . . . . . . —.20

**Cântul în şcóla poporală** de Iuliu Pop, învěţ. Năsĕud, Praxă. Teorie. Cânturĭ —.60

**Cartea ilustrată** pentru copiĭ şi copile. Cu 18 ilustraţiunĭ, de G. Simu . . —.60

**Carnetul roşu.** O interesantă novelă nihilistă, trad. din germ. de *Moşul* —.60

**Cartea plugarilor** séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor şi celelalte ramurĭ ale economiei de I. Georgescu . . . . —.50

**Codrean**, Craiul codrului, de George Simu . . . . . . . . . . . —.12

**Cântăréţa.** Novelă de Dem. Dan —.30

**Carmen Sylva**, Prelegere publică ţinută prin V. Nicóră, prof. gimn. — Cu portr. M. Sale Reginei Româniel. . . . —.20

**Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc**, de P. Reteganul . . . . . . . —.56

**125 Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc** . . . . . . . . . . —.24

**Cu vêrful penei** Scrierĭ satirico-umoristice de Anton Popp. I. Monológe. II. Humor şi satiră. O broşură fórte petrecětóre 1.—

**Din povestile lui Esop** de Aron Boca Velcherianul . . . . . . . —.16

**Din trecutul Silvaniei.** Legendă de Victor Rusu . . . . . . . . . —.60

**Dile negre.** Versurĭ de Petrea dela Cluşiŭ — cu o prefaţă de G. Simu. . —.30

**Felicitărĭ** în poesii şi prosă la Anul-Nou, diua nascerei şi diua numelui către tată, mamă, moş, unchiu, mătuşe, naşaşĭ, tutorĭ, preoţĭ, învěţătorĭ şi binefăcětorĭ, precum şi alocuţiunĭ şi vorbirĭ cu diferite ocasiunĭ şcolastice, de George Simu . —.40

Preţ. Coróne.

**Filoxera omenimei.** Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. —.16

**Geografia şi Istoria în şcóla poporală.** Manual compus conform planului de lecţiunĭ a d-lui V. Petri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrişor, învěţător . . —.80

**Gruia lui Novac** . . . . . . . —.20

**Horia lui Pintea Vitézul** . . . —.12

**Idealul perdut.** Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar . . . . . —.20

**Indreptar pentru ortografia română**, de Vas. Dambrava . . . . . . —.24

**Impěrăţia ţiganilor** pe vêrful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . . —.16

**IONEL.** Educaţiunea unui bun copil, carte pentru părinţĭ şi educatorĭ. de V. Gr. Borgovan . . . . . . . . . 2.—

**Ifigenia în Tauria.** Tragediă în 5 acte. După Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulf . . . . . . . . . . —.60

**Lira Bihorului.** Balade poporale de Antoniu Popp . . . . . . . . . —.40

**Lira Sionului** séu cântarea sërbătorilor. — Poesii religióse-morale, lucrate după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul, cu o precuvêntare de G. Simu . . . . —.50

**Monológe** de Antoniu Popp:

Nr. 1. Pe neaştepte . . . . . —.08

Nr. 2. Pentru-ce am rěmas flăcău bětrân . . . . . . . . . . —.16

Nr. 3. La Anul-nou . . . . . —.08

Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . . . . . . . . . —.08

Nr. 5. O păţanie . . . . . . —.08

**Merinde dela şcólă** séu învěţăturĭ pentru popor, culese din diarul unui şcolar, de Dr. Georgiu Popa . . . . . . 1.20

**Miseriile sociale** Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . . . . . . . . —.30

**Musa Someşană.** Poesii poporale române din jurul Năsĕudului. Adunate şi aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade —.05

**N-rii 76 şi 77.** Naraţiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . . —.40

**Nopţĭ de iarnă.** Novele pentru popor de G. Simu . . . . . . . . 1.20

**Opsagurĭ.** Cât cioplite cât pilite şi la lume împărţite, de I. P. Reteganul —.80

**Opera unui om de bine.** Novelă origin. — continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar . . . . —.20

**Pacălitul.** Monolog comic de Antoniu Popp. Preţul . . . . . . . . —.08

**Poesii** de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 102 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese şi aranjate. Preţul red. (dela cor. 2.40) la . . . . . . . . . 1.20

**Povestea Pascului** séu credinţa deşértă poporală. De Ar. Boca Velcherianul —.16

**Părintele Nicolae.** Schiţă din viéţa preoţilor, de G. Simu . . . . . . — 60

**Pietatea poporului român**, séu cântărĭ evlaviose pentru cei-ce merg la mănăstire, la locurĭ sfinte şi în procesiunĭ. Compusă de doi preoţĭ gr. cat. Mureşenĭ din diec. gr. cat. a Oradei-mare . . . . . —.20

**Pe pragul mormêntului.** Versurĭ funebrale, de G. Simu . . . . . . —.50

**Păcală şi Tândală.** Poveste de G. Cătană . . . . . . . . . . . —.20

**Prietenul săténului român.** Sfaturĭ în formă de dialog pentru elevĭ şi adulţĭ, compus de I. P. Reteganul . . . . —.60

**Pilde şi sfaturĭ** pentru popor de I. Popp Reteganul . . . . . . . . . —.60

**Probitatea în copilărie.** Schiţă din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . —.12

**Poveştile Bănatului.** de George Cătană, învěţător. Tom. I, II, III à 50 fil., tóte 3 tomurile . . . . . . . . . . 1.30

**Regulĭ şi sfaturĭ bune** pentru pruncii şcolarĭ, de Ar. Boca Velcherianul . — 20

Preţ. Coróne.

**Dialogul ţiganului** cu S. Petru în pórta raiului de Aron Boca Velch. —.50

**Renascerea limbei române** în vorbire şi scriere, de Dr. Gr. Silaşi, broş. II. şi III. Preţul fie-şărei broş. . . . . . . . —.80

Ambele de-odată . . . . . . . 1.40

**Risete şi zimbete** de Tit. V. Gheaja —.60

**Românul în sat şi la óste**, de Ioan Pop Reteganul . . . . . . . . . —.30

**Schiţe din Italia** de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . . . . . . . . 2.—

**Supplex Libellus Valachorum.** 1791. — Text original de Dr. E. Dăian . . 1.—

**Suspin şi zimbire.** Poesii şi prosă de Ant. Popp . . . . . . . . . . —.80

**Starostele** séu datinĭ dela nunţile Românilor ardelenĭ de I. Popp Reteg. —.30

**Trandafirĭ şi viorele.** Poesii poporale de I. P. Reteganul. Ediţiunea a III. . —.60

**Ţiganul la mănăstire.** Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . —.16

**Ţiganul în Raiu.** Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.16

**Ultimul sichastru.** Traditiune de George Simu . . . . . . . . . . —.12

**Un cuvênt** către fraţĭ românĭ despre filoxera omenimiĭ séu vinarsul de Aron Boca . . . . . . . . . . . . —.20

**Versurĭ de dor**, adunate din poeţiĭ românĭ de A. . . . . . . . . . —.50

**Indreptar teoretic şi practic** pentru învěţămêntul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediţia III. . . . . . . . . 2.40

**Omul.** Noţiunĭ din Anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănětăţii şi a corpului omenesc, de George Cătană . . . . . . . . . . —.50

**Orar General** pentru şcóla română cu 6 clase şi cu un singur învěţător, de Georgiu Magyar . . . . . . . . . . —.80

**Viéţa P. C. Verg. Maria**, de C. Darabant . . . . . . . . . . . —.30

**Zîna Câmpiei**, de A. Boca Velch. —.16

**Zidirea lumei**, Adam şi Eva. Originea sfintei cruci şi **cele 12 Vinerĭ**, de I. Pop Reteganul . . . . . . . . . —.16

### Cărţĭ de rugăciunĭ:

**Icóna sufletului.** Carte de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericeştĭ, frumos ilustrată. Prelucrată şi edată cu permisiunea măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Pătcaşiu, preot gr. cat. în Hotoan. Ediţ. V., coréstă şi amplificată. — Legată simplu . . . . . . . . . . . 1.—

legată în pânză . . . . . 1.60

legată în piele . . . . . 3.20

„ „ catifea . . . . 5.—7.60

**Mărgăritarul sufletului.** Carte bogată de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ, fórte frumos ilustrată. — Preţul unui esemplar legat simplu . . . . . . . . . 1.—

legat cu pânză . . . . . . 1.60

„ „ piele şi aurit . . 3.20

„ „ legătură de lux 5.—7.60

**Micul mărgăritar sufletesc.** Carte bogată de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericeştĭ, fórte frumos ilustrată pentru pruncii şcolarĭ de ambe sexele. — Preţul unui esemplar legat . . . . . . . . . . —.44

**Cărticica de rugăciunĭ şi cântărĭ** pentru pruncii şcolarĭ de ambe sexele. Cu maĭ multe icóne frumóse. Preţul unui esemplar legat . . . . . . . . . . . —.20

**Visul Prea Sfintei Vergure Maria**, urmat de maĭ multe rugăciunĭ frumóse. Preţul unui esemplar legat şi espedat franco este . . . . . . . . . . . —.20

**Epistolia** D-luĭ nostru Isus Christos. Preţul unui esem. legat şi spedat franco —.24

*Din „Literatura poporală“*, de *Domeţiu Dogariu.*

Nr. 1. **Moş Toma Bădiceanu**, vestitul caraghios al economilor de vite (Mocanilor din Săcele. Preţul . . . . . . —.12

Preţ. Coróne.

Nr. 2. **Vlad Hoţul** dela Săcele. —.12

Nr. 3. **Insurătórea Sórelui** (basm) —.12

Nr. 4. **Fiul bucătăresei împěratului** (basm) . . . . . . . . . . —.12

Nr. 5. **Vacărelul** (basm) . . . —.12

Nr. 6. **Diana**, dîna munţilor şi **Fata de împěrat** cu mânile tăiate (2 basmurĭ) —.12

Nr. 7. **Cincĭ dialogurĭ** întocmite pentru elevii şcólei popor. menite ca producţiunĭ la esamene şi alte festivităţĭ şcol. . . —.20

Nr. 8. **Spiriton şi Niculae** (basm) —.12

Nr. 9. **Fiiul oiĭ** (basm) . . . . —.12

Nr. 10. **Povestirĭ şi anecdot. pop.** —.20

*Biblioteca teatrală a „Aurorii“.*

Nr. 1. **Calea dréptă e cea maĭ bună**, comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . —.20

Nr. 2. **Paza Maicii sfinte.** Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . . —.24

Nr. 3. **Otrava de hârciogĭ.** Comediă într'un act, de Ant. Popp . . . . —.16

Nr. 4. **Pedepsirea vanităţii.** Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . . . . . . . . —.20

Nr. 5. **Discreţiă fără voiă.** Comediă într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . . . . . . . . —.24

Nr. 6. **Crescătorul.** Comediă într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . . . . . . . . . —.20

Nr. 7. **Otrava femeiască**, comediă de I. Ţinţar . . . . . . . . . . —.20

Nr. 8. **Distraşiĭ.** Comediă într'un act de C. Darabant . . . . . . . —.20

### Cărţĭ de şcoală aprobate

şi recunoscute ca cele maĭ bune şi maĭ metodicescĭ de *Vasile Petri:*

**Nou ABCD-ar românesc.** Ediţiunea XII emendată şi aprobată de înaltul min. reg. ung. de culte şi instrucţiune publică prin emisul sěu nr. 16.006 din a. 1889.

Preţul unui esemplar legat . . —.50

**Legendar séu carte de cetire** pentru şcólele poporale. Partea I-a: pentru al 3-lea şi al 4-lea an de şcólă. Ediţiunea X., emendată şi aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică prin emisul sěu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . . . . . . . . 1.—

**Tot de acelaşi autor:**

**Şcóla română.** Fóie pedagogică şi didactică pentru interesele institutelor de învěţămênt şi ale organelor acestora. Anul III, IV. şi V. (I. şi II. e epuisat. Fie-care an 1 fl., cu porto . . . . . . . 2.20

**Şcóla practică.** Magazin de lecţiunĭ şi materii pentru instrucţiunea primară. Tom. II. III. şi VI. (I. e epuisat), fie-care 2.— cu porto . . . . . . . . . . 2.20

**Plan de lecţiunĭ** pentru şcólele românescĭ. Intocmit pe 30 de sěptěmânĭ —.50 cu porto . . . . . . . . . . —.60

**Plan de învěţămênt** pentru şcólele poporale nemaghiare, în înţelesul articolului de lege XXXVIII. din 1868 şi 1879. Edat în urma ordinaţiunei minist. reg. ung. de culte şi instruct. publ. din 29 Iunie 1889, Nr. 17,284. Preţul . . . . . . . —.44

**Legea de pensiune** pentru învěţătorii poporalĭ din Ungaria, dimpreună cu ordinaţiunile ministeriale publicate în urmă, preţul . . . . . . . . . . . —.44

**Scriptologia** séu modul de a învěţa cetitul scriind. Indreptar pentru învěţătorĭ la tractarea cetitului în şcólă . . . 2.—

**„Călindarul Plugarului“ pe anul 1902.** Preţul unui esemplar . . . . . . —.50

## Tot de aicĭ se pot procura tot soiul de cărţĭ şcolastice şi altele, apărute orĭ şi unde.

**Recuisite de scris pentru şcólă şi cancelarie. — Tot soiul de tipăriturĭ oficióse.**

Tipografia nóstră primesce spre efectuire tot soiul de lucrărĭ tipografice cu preţurile cele maĭ moderate.

**Catalóge se trimit orĭ-şi-cui gratis şi franco.** **Vêndětorilor se dă rabatul cuvenit.**

Tóte comandele a se adresa la: **Tipografia „AURORA“ A. Todoran, în Gherla — Szamosujvár.**

(6)

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.